

Budowa Gdyni i inne osiągnięcia gospodarcze II RP

Zasób zawiera oś czasu oraz ćwiczenie interaktywne. Wprowadzenie obejmuje opis budowy portu w Gdyni. Do wykorzystania również na lekcjach geografii.

Zasób zawiera krótki wstęp informujący o przyczynach wprowadzenia reformy walutowej przez Władysława Grabskiego, zdjęcie banknotu polskiego wydane przez Bank Polski w 1936 r. oraz 2 ćwiczenie interaktywne i 3 polecenia dla ucznia.

Zasób zawiera krótką informację na temat wielkiego kryzysu w Stanach Zjednoczonych, dwa czarno-białe zdjęcia przedstawiające kolejki Amerykanów z czasów wielkiego kryzysu oraz pięć poleceń dla ucznia.

Zasób zawiera krótką informację na temat modelu wychodzenia z kryzysu, kolorową mapę o gospodarce II RP oraz dwa ćwiczenia interaktywne dotyczące Centralnego Okręgu Przemysłowego. Do wykorzystania również na lekcji geografii.

Zasób zawiera krótki opis problemów, z którymi borykała się gospodarka II Rzeczypospolitej w okresie międzywojennym i ćwiczenie interaktywne.

Zasób zawiera krótką informację na temat wielkiego kryzysu w Stanach Zjednoczonych i ćwiczenie interaktywne.

Bibliografia:

- Źródło: dostępny w internecie: epodreczniki.pl.

Budowa Gdyni i inne osiągnięcia gospodarcze II RP

Oś czasu – budowa Gdyni i inne osiągnięcia gospodarcze II RP

Źródło: a.nn, licencja: CC BY 3.0.

Wprowadzenie

((Agnieszka Kazimierczuk

90 lat temu uroczyście otwarto port w Gdyni

Za formalny początek Portu Gdynia uznaje się datę 23 września 1922 roku. Tego dnia sejm uchwalił ustawę, w której w art. 1. zapisano: 'Upoważnia się Rząd do poczynienia niezbędnych zarządzeń celem wykonania budowy portu morskiego przy Gdyni na Pomorzu, jako portu użyteczności publicznej'. Głównym projektantem i budowniczym portu został inżynier Tadeusz Wenda. Na stanowisku tym pozostał do 1932 roku.

29 kwietnia 1923 roku z udziałem prezydenta RP Stanisława Wojciechowskiego i premiera Władysława Sikorskiego odbyło się w Gdyni uroczyste otwarcie 'Tymczasowego Portu Wojennego i Schroniska dla Rybaków'. W sierpniu tego samego roku do nabrzeża gdyńskiego portu wpłynął pierwszy pełnomorski statek – była to jednostka o nazwie Kentucky, pływająca pod banderą francuską.

Otwarcie portu i jego rozbudowa, której drugi etap rozpoczęto w 1924 roku, spowodowały dynamiczny rozwój Gdyni. 10 lutego 1926 roku Rada Ministrów ogłosiła rozporządzenie, zgodnie z którym gmina wiejska Gdynia otrzymywała z dniem 4 marca 1926 roku status miasta. Gdynia liczyła wówczas 12 tys. mieszkańców, a jej powierzchnia wynosiła 14 km².

Olbrzymie zasługi dla rozwoju portu w Gdyni wniósł Eugeniusz Kwiatkowski, który jako minister przemysłu i handlu w latach 1926–1930 zdobył na budowę portu olbrzymie fundusze. Dzięki temu Gdynia szybko stała się jednym z największych

i najnowocześniejszych portów na Bałtyku. Rozwijała się też jako nowoczesne miasto.

Ważnym wydarzeniem w historii Gdyni było otwarcie w 1931 roku Dworca Morskiego, z którego odpływali między innymi emigranci udający się do Ameryki Południowej. Dwa lata później z Gdyni po raz pierwszy wyeksportowano większą masę towarową niż przez port gdański. W 1938 roku do Gdyni zawinęło prawie 6,5 tys. statków, a przeładunki w porcie wyniosły 9,2 mln ton. W chwili wybuchu II wojny światowej była ona jednym z największych i najnowocześniejszych europejskich portów, wokół którego powstało miasto liczące ponad 120 tys. mieszkańców.

Źródło: dostępny w internecie: epodreczniki.pl.

Zadanie na rozgrzewkę

Ćwiczenie 1

Wybierz, jakie były przyczyny trudnego rozwoju gospodarczego Polski po I wojnie światowej.

Dotąd ziemie polskie wchodziły w skład różnych państw.

I wojna światowa toczyła się na ziemiach polskich i spowodowała ich .

Niemcy były z wyniku wojny i utrudniały rozwój gospodarczy Polski.

Polska miała dostęp do morza i .

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Hiperinflacja

Jednym z wielkich problemów gospodarczych, z którym wkrótce po odzyskaniu niepodległości zetknęli się Polacy, była [hiperinflacja](#). Nie była ona wprawdzie tak wielka, jak w tym samym czasie w Niemczech, gdzie ludzie nie nosili pieniędzy w portfelach, tylko

wozili w wózkach – tak dużo ich potrzebowali, aby cokolwiek kupić. Ale również w Polsce dawała się wszystkim we znaki.

Wskaźnik zmian kosztów utrzymania w Warszawie w 1923 r.

Miesiąc	Wskaźnik (1914 = 1)	Wskaźnik łańcuchowy (zmiana w porównaniu z poprzednim miesiącem)
Styczeń	4 294,5	-
Luty	6 797,7	58,3
Marzec	8 436,4	24,1
Kwiecień	9 283,7	10,0
Maj	10 485,4	12,9
Czerwiec	15 570,8	48,5
Lipiec	23 507,9	51,0
Sierpień	44 931,8	91,1
Wrzesień	66 813,1	48,7
Październik	192 111,4	187,5
Listopad	492 976,1	156,6
Grudzień	1 270 402,0	157,7

Źródło: 'Kwartalnik Statystyczny' 1924, nr 1, s. 43, cyt. za: J. Tomaszewski, *Stabilizacja waluty w Polsce*, Książka i Wiedza, Warszawa 1961, s. 17.

Polecenie 1

Na podstawie danych z tabeli podaj, w jakim miesiącu polska waluta, czyli marka polska, straciła najwięcej.

Polecenie 2

Na podstawie danych z tabeli podaj, ile razy wyższe były koszty utrzymania w Warszawie pod koniec 1923 r. w porównaniu z kosztami ze stycznia 1923 r.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Reforma walutowa Władysława Grabskiego

W 1923 roku wicepremierem i ministrem finansów został Władysław Grabski - ekonomista, który zdecydował o wprowadzeniu w 1924 roku nowej waluty: **złotego polskiego**. Miał on mieć pokrycie w złocie, czyli w każdej chwili można było wymienić w banku pieniądze na złoto.

Banknot polski, dwa złote

Źródło: Bank Polski, domena publiczna.

Ćwiczenie 2

Uzupełnij poniższy opis banknotu.

Banknot przedstawia:

- podobiznę Dąbrowski;
- nominał (wartość banknotu) słownie: jaką? ;
- nominał cyfrą: jaką? ;
- datę emisji banknotu: jaką? ;
- miejsce emisji banknotu: jakie? ;
- nazwę instytucji emitującej banknot: jakiej? ;
- skrót nazwy instytucji emitującej banknot: jaki? ;
- podpisy osób emitujących banknot: czyje? .

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 3

Opisz, które z elementów banknotów z okresu międzywojennego występują także na współczesnych banknotach. Wyjaśnij, czym różnią się banknoty współczesne od przedwojennych.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Wielki kryzys

Druga połowa lat 20. XX wieku przyniosła ożywienie gospodarcze na świecie i w Polsce. Niestety, w październiku **1929 roku** nastąpił krach na giełdzie w **Nowym Jorku**. [Akcje](#) przedsiębiorstw gwałtownie spadły, co doprowadziło do bankructwa wielu firm (w tym banków), zwalniania pracowników i ogólnego zubożenia społeczeństwa.

Fotografie przedstawiają dwie kolejki Amerykanów z czasów wielkiego kryzysu.

Bezrobotni w USA czekają w kolejce na darmową zupę

Źródło: National Archives and Records Administration, College Park, domena publiczna.

Tłumy ludzi w USA chcących odzyskać pieniądze z banku

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 4

Scharakteryzuj, na jakiej podstawie można się domyślić, kiedy i gdzie wykonano fotografie.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 5

Opisz, po co stoi każda kolejka. Po czym to poznajesz?

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 6

Scharakteryzuj, która z powyższych fotografii przedstawia ludzi zamożniejszych. Po czym to poznajesz?

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 7

Wyjaśnij, czym jeszcze różnią się obie kolejki.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 8

Opisz emocje, które mogli odczuwać sportretowani na fotografiach ludzie.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Wielki kryzys

Problemy gospodarcze trudno było przezwyciężyć, bo kryzys sam się napędzał. Oto jedno z jego błędnych kół. Gdy pojawiły się trudności gospodarcze, banki zaczęły bankrutować, a ludzie zaczęli wypłacać z nich swoje pieniądze. Ponieważ ludzie wyciągali oszczędności, sytuacja banków jeszcze mocniej się pogorszyła. Kolejne banki bankrutowały, kolejne osoby wyciągały więc swoje oszczędności. I tak dalej, i tak dalej.

Ćwiczenie 3

Uporządkuj zdania, by pokazać inne błędne koło: Zacznij od "Fabryki bankrutują".

Ludzi nie stać na robienie zakupów.

Ludzie tracą pracę.

Fabryki bankrutują.

Fabryki nie mają komu sprzedać swoich produktów.

Ludzie nie mają dochodów.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Centralny Okrąg Przemysłowy

W Polsce zastosowano podobny model. Głównym jego twórcą był **Eugeniusz Kwiatkowski**, a najważniejszą inwestycją – Centralny Okręg Przemysłowy (COP) powstały w latach 1936–1939.

Źródło: Krystian Chariza i zespół, licencja: CC BY 3.0.

Na podstawie powyższej mapy *Gospodarka II Rzeczypospolitej*, wybierz poprawne odpowiedzi.

Wisła ☐ Odra ☐ Warta ☐ San ☐

Warszawa ☐ Kielce ☐ Kraków ☐ Sanok ☐ Lublin ☐ Przemyśl ☐

maszynowy ☐ zbrojeniowy ☐ farmaceutyczny ☐ lotniczy ☐

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 5

Na podstawie mapy zaznacz nazwy miejscowości, w których znajdowały się:

Fabryka Samochodów Ciężarowych:

Lublin ☐	Radom ☐	Dębica ☐
---------------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Fabryka Gum Jeźdźnych „Stomil”:

Jaśło ☐	Dębica ☐	Zamość ☐
--------------------------------	---------------------------------	---------------------------------

Fabryka Celulozy:

Tarnobrzeg ☐	Niedomice ☐	Ostrowiec ☐
-------------------------------------	------------------------------------	------------------------------------

Państwowe Zakłady Lotnicze:

Mielec ☐	Radom ☐	Starachowice ☐
---------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

Huta:

Rzeszów ☐	Mielec ☐	Stalowa Wola ☐
----------------------------------	---------------------------------	---------------------------------------

Państwowa Wytwórnia Prochu:

Puławy ☐	Opoczno ☐	Pionki ☐
---------------------------------	----------------------------------	---------------------------------

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Podsumowanie

Co wiem?

II Rzeczpospolita musiała mierzyć się z wielkimi trudnościami gospodarczymi. Na początku lat 20. XX wieku głównym problemem była hiperinflacja. Jej kres położyła reforma walutowa Władysława Grabskiego w 1923 roku. Markę polską zastąpił złoty. Na początku lat 30. do Polski dotarł z USA wielki kryzys. Próba jego przezwyciężenia była budowa Centralnego Okręgu Przemysłowego.

Co potrafię?

- identyfikować łańcuchy przyczyn i skutków;
- odczytywać informacje z mapy.

Zapamiętaj!

Kryzysy gospodarcze powtarzają się co jakiś czas.